

12.12.12

Den förste lappske studenten i Stockholm.

Torkel Tomasson.

Bland de ungdomar, som i går vid Stockholms samgymnasium eröfrade den hvita mössan efter mångårigt studiearbete, var ock den här sedan några år studerande lappmannen Torkel Tomasson från Satsfjäll, Fatmomakke kapell i Västerbottens lappmark. Det arbete, som nu på detta sätt kröntes med framgång, är remarkabelt nog icke endast därför, att det händer mycket sällan att någon son af det snöiga Lappland söker sig fram studievägen utan ock därför, att det är första gången, som en lappman blifvit abiturient i Stockholm. Torkel Tomassons håg står, af allt att döma, till arbetet för lapparnas rättsligt skydd. Han tillhör en gammal nomadsläkt, som bär namnet Stemp (Stampa hårdt, tung gång). Hans vaggastod väl på förfäders urgamla skattefjäll invid Statssjön. Han föddes den 10 april efter föräldrarnas vårflyttning 1881 på den s. k. Vintermyran, något norr om Seltjärns by i Anundsjö, Ångermanland. Hans fader är den nu gamle hederlige förre lappordningsmannen och medaljören Tomas Nilsson Stemp på sin tid ej så litet känd för sitt oegennyttiga och ihärdiga arbete för sina stamförvanteners sak under förberedelserna till såväl 1886 som 1898 års renbeteslagar.

Lille Torkel fick att börja med arbete och hjälpa till på vanligt sätt. Vid 12:e lefnadsåret sattes han i Gafsele lappbarnsskola, och då han blef 14 år, hade han lärt nog och fick återvända till fjällen. Det var Torkel glad ått, ty han hade lust för sitt yrke och snart var han en af de dugligaste och duktigaste renskötarna i Södra lappbyn. Arbetets lön utgick som vanligt i renar. Torkel arbetade med lif och lust, och hans renantal i faderns hjord växte efterhand. Torkel hade snart så många, att han när som helst kunnat gifta sig och själf bli nomad. Men då kom ett omslag i hans lif.

Under 1904 hade Västerbottenslapparna begärt att få ökade renbetesmarker, hvilket förvägrades dem. Torkel sändes då till hufvudstaden i den deputation, som hos landets statsmyndigheter skulle verka för denna frågas lösning. Den unge, liflige och intelligente lappen tilldrog sig redan då stor uppmärksamhet, men själf tyckte han sig sakna kraft att fullgöra sitt uppdrag. Det var så olikt här mot därhemma i fjällen. Det lappska folket stod ju så långt under det svenska i kunskap och förfarenhet. Torkel beslöt då att ta studentexamen, "för det var väl ändå vägen", tänkte han. Men det var lättare sagt än gjordt, och det har nog Torkel ock fått se. 1904 på hösten skref han in sig vid Matarengi folkhögskola, men redan våren därpå kom han hit och började vid Palmgrenska samskolan. Det var inte så godt för Torkel den tiden. Man väntade, att han skulle tröttna redan vid inkörsporten och att han en dag skulle vara försvunnen, återvänd till sina stamförvanter i fjällen för att berätta, "att det var svårt för en lapp att ta studentexamen". Men man misstog sig. Det var annat gry i Torkel. Sedan han kommit litet till rätta i den nya miljön, började han — arbete. Det var väl lite annorlunda att arbeta med böcker, bokstäfver och siffror, än bestyret med renarna, men gick gjorde det. Och snart se vi Torkel i färd med att ta "ringarna" vid Stockholms samgymnasium. Han tog den ena efter den andra, och i går knep han äfven den sista. Det är hurtigt gjort att vid 26 års ålder och då man glömt det lilla man under tre år i en lappbarnsskola lärt af boklig kunskap — katekes och bibliska — resolut åter sätta sig på skolbänken och läsa på studenten. Men det är kanske hurtig-

lappske student...
nank och stör. Vatsel! Vatsebel!
Stemp! (Gå! Gå raskt framåt,
Stemp!)

G. Z. H.